

בס"ד

בירור דברים

בענין ריעותא שנמצא בעופות
שתחת השגחת "ביד"ץ העדה"ח"
מחמת זריקות שניתנים בשוק

אדר ב' תשע"ו

לאחר קילוף הבשר הפגום וגילוי הגיד שמתחתיו

הגיד ביחס לגיד נקי

לאחר קילוף הבשר הפגום וגילוי הגיד שמתחתיו

לאחר קילוף הבשר הפגום וגילוי הגיד שמתחתיו

שוק נקי

לאחר קילוף הבשר הפגום וגילוי הגיד שמתחתיו

שוקיים עם דלקת

שוק נקי

מכתב הרה"ג ר' נחום יברוב שליט"א (בעמח"ס 'דברי סופרים')

בס"ד

יום ג' לסדר ויקהל תשע"ו

כבוד הגאונים חברי הבר"צ שליט"א

בנוגע לכתם הנמצא על מקום צומת הגידין, בעופות שמזריקים להם חיסונים ב"שוק". אשר לדעתי הם בכלל מה שכתב רמ"א סוף סימן נ"ו שאם נמצא לקותא במקום צומת הגידין אין אנו בקיאים בבדיקות. אכתוב בזה בקצרה.

ויש להקדים, איך פועל החיסונים. מזריקים לעוף "נגיף מת", כדי שהגוף ייצר נוגדנים נגד הנגיף הזה. והיות והנגיף מת, יתכן שהמערכת החיסונית לא תזהה אותו כדי ליצור נוגדנים, לכן מוסיפים לחיסון חומר נוסף "שמן מינרלי" שהם גורמים לדלקת, כדי לגרום למערכת חיסונית להגיע למקום שהנגיף נמצא ותוכל לפעול גם נגד אותו נגיף מת. [כך הבנתי מהוויטרינרים של המפעלים המיצרים את החיסונים. ועכ"פ זה ברור שהחיסון גורם לדלקת].

כפי מה ששמעתי מהוויטרינרים הנ"ל, הרי חומר זה הנראה לעינינו, לפעמים הוא דלקת ולפעמים הוא חומר ההזרקה ומאד קשה לאבחן את זה בעין רגילה, אם לא בבדיקת מעבדה, אבל בכל זאת ישנם כמה סימנים שעין מקצועית יכולה לזהות שזו דלקת, כגון שיש קצת אדמומיות, או שיש שם חום, או הפרשות, והנה על הצד שזו דלקת, כבר הסכימו הרבנים שדלקת הוא בכלל לקותא שכתב רמ"א שאין אנו בקיאים בבדיקות. ואפילו אם נמצא צד לומר דע"פ בדיקה מועלת, אבל בדיקה ודאי צריך, דהיינו לבדוק את כל ה"ז גידין בכל עוף ועוף, וגם בדיקה זו אין עושים, א"כ אין להתיר עוף כזה.

עוד שמעתי מהרופאים, שהדלקת גורמת שהגידים נעשים "קשים" וכתוצאה מכך, נגרם לפעמים לפסיקת גידים, שכאשר העוף הולך על רגליו והגידים אינם גמישים, הם נקרעים. ויש לדון על "קושי" זה עצמו אם הוא טריפה. דאולי הוא בכלל בשר שהרופא גורדו. או אולי הוא בכלל יבש. ואכמ"ל בזה.

ועוד אמרו שגם אם מה שנשאר שם זה חומר ההזרקה, הוא יכול לגרום שהגידים נעשים "קשים". וא"כ בין אם זה דלקת ובין אם זה חומר הזרקה, יש חשש גדול של פגיעה בגידים.

כשדברתי עם הבודק של המשחטה, אמר לי שלדעתו זה לא דלקת אלא חומר של ההזרקה. והנה כבר כתבתי שבין אם זה דלקת ובין אם זה חומר ההזרקה, יש חשש לפגיעה בגידים. ויתכן שאם זה חומר הזרקה הוי לקותא יותר גדולה, שכיודע חומר זה חריף מאד, ואם הוא מזורק בטעות לתוך יד האדם, היד בסכנה.

ב עוד שמעתי אומרים שהלקותא אינה מגיעה עד מקום הגידים עצמם רק למעלה מהם. וכל זה אומרים, אחר ההנחה שהכתם אינו דלקת אלא חומר, וכשרואים תופעה שלדעתם היא דלקת תופעה זו נמצא בדרך כלל רק למעלה ממקום הגידים עצמם, אבל אם הכתם הנ"ל הוא דלקת, ודאי וודאי וודאי שהוא מגיע עד הגידים עצמם, כמו שנראה לעין כל רואה. וכי"ע מודו בזה.

ועוד שהמצב הנוכחי מחייב להקל שהגידים הם רק עד אצבע, ואף שבעיקר הדין יתכן שאפשר להקל בזה בשעת הצורך, למה לא נחוש לדעת הש"ך והט"ז שהוא עד חצי עצם.

ג מה שאומרים שאם הגלד הזה יורד בקלות מעל הגידים, אין זה לקותא, וסומכים עצמם על המבואר בשו"ת קנה בשם לענין עופות שהליחה הטבעית שבין הגידים מתהווה כמין גלד קשה ולכן שהוכחה לבנוניתו והוא אדוק על הגידים ובין הגידים ואין שום רקבון בבשר רק מה שהגליד ההוא נעשה כמין גלד, ועל זה כתב בקנה בשם, שאם הגלד הזה יורד בקלות יש להתיר על ידי בדיקה.

ראשית הרי לא התיר על ידי בדיקה, דהיינו לבדוק כל ה"ז גידים, ובנידון דידן הרי אין עושים בדיקה זו. ועוד דבאמת אין זה נוגע כלל לענינינו, שהרי ודאי הלקותא שדיבר עליה רמ"א הוא אפילו היכא שהלקותא יורד בקלות, שהרי

רקבון שהטריף רמ"א, משום שמה קלקל גם את הגידים, הרי איירי כשהבשר אינו דבוק לגיד כלל, רק מגיע עד הגידין, כמבואר בלבושי שרד ועוד אחרונים, ואפ"ה חששו שמה המשיך לקלקל הגידים, ועוד שהרי חששו גם שהגידים הפנימיים נתקלקלו, אף שהבשר רחוק מהם ואינו נודע בהם כלל. וכל מה שחילק בשו"ת קנה בשם בין מתגרד בקלות או לא, הוא ענין אחר, וכפי ששמעתי כשהיה מתגרד בקלות היה אומר זה שומן ולא לקותא. והיינו שכאשר מתגרד בקלות זה סימן שהליחה הטבעית לא נקבה עדיין, והוא עדיין בכלל שומן, ושומן לא הוא לקותא. אבל כשאנו יודעים בבירור שיש כאן דלקת שהוא לקותא, מאי נפק"מ אם יורד בקלות או לא.

ועוד שמתוך הנסיון הגלד הזה לא יורד בקלות. ירידה בקלות פירושה שבהעברת היד או אחורי הסכין על הגלד הוא יורד אבל בנידון דידן צריך לקלף את הגלד. ומה שטוענים שמיד אחר השחיטה זה יורד בקלות, אין זה טענה, כי אם הגלד הזה לא היה מקושר עם הגיד, אז אפילו אם אחר כך מתייבש לא היה דבוק כל כך לגיד עד שצריך לקלפו. כי הויבש אינו דבק שמדביק אותו לגיד כל כך חזק, ואם בכל זאת רואים שצריך לקלף, הרי זה ראייה שכבר מתחלה כשהיה כמו גלי היה מעורב ומחובר לגיד, רק שהיה יותר נוזלי, ומה שיורד בקלות זה מפני שאנו חותכים אותו באמצעו, ולא שהוא נפרד מהגיד אלא דהוי חיתוך באמצעו. וכאשר מתייבש ואינו נחתך באמצעו בקלות, אז גם אינו נקלף בקלות, כי הוא מאוחד ומקושר עם הגיד. והקשר הזה עם הגיד מעיד שהגיד נתמסמס מעט עד שנעשה אחד עם הגלד. והדברים פשוטים ואין צריך להאריך בהם.

ד) גם מה ששמעתי שתולים עצמם בכל מיני קולות שהקילו הרבנים באופנים שונים, הרי לא התירו אלא על ידי בדיקה, ובהפסד מרובה, ובדאי אין להכשיר לכתחלה דברים כאלה.

ה) והנה אם הדלקת הזו היא בכלל לקותא שדיבר בה רמ"א שאין אנו בקיין בבדיקות, א"כ אפילו בדקנו כל הגידים ומצאנו אותם שלמים ויפים, אין להתיר, שהרי אין אנו בקיין ואולי הם מקולקלים, ואפילו אם נאמר שצריך שיהיה מיעוט הרגיל שיפגע בגידים, הרי לדברי הרופאים הדלקת גורמת לקושי של הגידים, וצריך לבדוק אם זה רגיל שיתקשו. ובפרט שאפילו כשלא היו מיעוט הרגיל לא התירו למעשה בלי בדיקה של כל ה"ז גידים.

וכל זה אפילו אם לא היינו מוצאים טריפות בעופות אלו. אבל בבדיקות שעשיתי בכמה מאות עופות, מוצאתי כ-20% טריפות.

ואלו הם סוגי הטריות שמוצאתי: א) גידים קרועים כשניכר במקום הקרע שלא נחתך על ידי הסכין, אלא נקרע על ידי קלקול, וגם היו גידים מסולסלים, וגם מקום הקרע היה זיגוג.

ב) כשקלפתי את הדלקת מעל הגיד החיצון, נתקלף יחד עמו רוב רובו של עובי הגיד, ונשאר ממנו גיד דק מאוד כמו ניילון שקוף, וגם הגיד היה שקוף ממש. כאלו עופות מוצאתי שנים.

ג) היה גם גיד שנתמסמס, שבשפשוף האצבעות עליו נתמסמס הגיד מעט מעט בין האצבעות.

ד) וכן היה גיד שנקשר לעצם ולא יכולתי למושכו בשום אופן. וכשמשכתי הוא נקרע מצד שני, ומצד הארכובה לא הצלחתי בשום אופן להוציאו.

ה) גם היו גידים עם שינוי מראה, באופן שלפי הסכמת החת"ס ועוד הרבה אחרונים גם שינוי מראה בלי קלקול בשר מטריף [ודלא כמהרש"ל ג' נודע ביהודה]. [ואם כי עין זה תלוי באובנתא דליבא, ויכול לבוא בודק אחר ולומר שאין זה שינוי מראה לריעותא, מ"מ ודאי ציבור המהדרין אינו חפץ בכאלה עופות שהוכשרו באובנתא דליבא של בודק אחד, ובפרט שהוא מחליט כן במהירות בלי ישוב הדעת הראוי].

ו) שני הגידים הדקים שבצומת הגידים, היו דקים ביותר, וכבר כתבו האחרונים באחד מהטעמים שאין אנו בקיין

בבדיקות, משום שלפעמים יחשוב שזהו עוביו של הגיד, ולא ידע שבאמת היה יותר עבה רק שנקרע ממנו רובו לאורכו.

כשאמרת הדברים לפני הבודק של המשחטה, אמר לי, אני לא מוצאתי שום טריפה, ואיני חייב להאמין לך שאתה מוצאת טריפות. כמובן שאין צריך להשיב על דברים אלה. אך לרווחא דמילתא, אציין שהקפדתי מאד לבדוק תמיד בפני ת"ח המבינים, וראו הכל בעיניהם, ואף שמי שאינו מומחה אינו מבחין בכל סוגי הטריפות, אבל המדובר הוא בטריפות שאף מי שאינו מומחה רואה בעיניו שיש כאן קרע וכיוצ"ב. והרי לפניכם שמות של כמה ת"ח שישבו איתי. הגאון ר' דוד מור שליט"א, הגאון ר' בעריש שניאורסון שליט"א, הגאון ר' מאיר רוזנר שליט"א, הגאון ר' אברהם משה דינר שליט"א, הגאון ר' צבי טרוביץ שליט"א, הגאון ר' משה יהודה ברטר שליט"א, הר"ר אלעזר כץ שליט"א, ועוד. ואפשר לשאול את פיהם ויעידו על אמתת דברי.

זו עוד חידוש גדול שמעתי מהבודק, שהיות ועל הגיד החיצון יש קרום, הרי הקרום הזה הוא כמו בשר בריא שמפריד בין הלקותא לגיד שכתב הלבושי שרד דכשר. והכוונה היא על הקרום הלבן שעל הגיד, שנראה כהגיד עצמו אלא שאפשר להפרידו מהגיד. והדברים תמוהים לחדש דבר כזה בלי ראיה מהפוסקים. כי פשוט בעיני שקרום זה הוא חלק מהגיד, כי כך הוא בנינו של הגיד.

אמנם שמעתי שמביאים ראיה לזה, מדברי הלבושי שרד שכתב שאם יש בשר בריא בין הלקותא לגיד כשר, והרי בעוף אין בשר במקום צומת הגידין, ובדעת תורה כתב שלהבושי שרד כתב כן לשיטתו שפסק שיש לשער מקום צומת הגידין עד חצי העצם, אבל לפי הסוברים שמשערין הגידין בעוף באצבע או ב' אצבעות, לא משכחת לה הך דינא דתוך שיעור זה בשר. וכ"כ עוד אחרונים. אבל לפי היסוד הנ"ל נראה, כי גם בעוף יש בשר בין הלקותא לגיד, והוא אותו קרום שעל הגיד.

והנה מדברי מהרש"ם ושאר אחרונים מבואר להדיא דלא ס"ל כן, שהרי כתבו שדברי הלבושי שרד לא משכחת לה בעוף להסוברים שהגידים הם רק באצבע או ב' אצבעות. וכי כעורה היא מה שכתב הדעת תורה. ומה הכרח לומר שלא כדבריהם.

ועוד דלפי החידוש הנ"ל, כל מה שכתבו הפוסקים שאם יש רקבון בבשר סמוך לגידים הכוונה שיש רקבון באותו קרום שנחשב כבשר והוא סמוך לגיד, וגם נצטרך הדם היינו שיש באותו קרום צרידות דם סמוך לגיד. ולא ניתן לשמוע דברים כאלה, דכולי האי ודאי היו הפוסקים מפרשים דבריהם, שיש קרום על הגיד ויש לו דין בשר וכו'. ועוד יש בזה הרבה תמיהות שאין צריך להאריך ולכותבם. [ובר מן כל דין, הרי ודאי ציבור היראים אינו חפץ בבשר שהוכשר בחידושים כאלה, שהם פרי המצאת הבודק או אחד הרבנים שחידש כדי להכשיר את העופות הנ"ל].

(ח) מלבד כל האמור, הרי בשחיטה של "העדה החרדית" היה נהוג תמיד להטריף עופות אלה. על פי הוראת הגר"מ ברנדסדארפ זצ"ל, כפי ששמעתי מעדים נאמנים, מתלמידיו המובהקים.

עוד יש להאריך בזה, אבל כתבתי בקצרה ובחפזה, היום לפנות בוקר.

ואסיים בתפילה ובברכה לכל חברי הבר"צ שליט"א שיוכו לאריכות ימים ושנים, לעמוד על משמרת הקודש, בטהרת המאכלים וכו', אשר כולנו סמוכים על שולחנם יום יום, וחפצים בהצלחתם. וכל דברינו אינם לקנטר ח"ו, אלא לתועלת, ולחיוזוק הבי"ד החשוב שכולנו צריכים לו.

"הבהרת דברים" מאת "ועד השחיטה" של העדה"ח

ועד השחיטה שע"י בד"ץ העדה החרדית

רח' שטראוס 26/א טל. 02-6232335 בעיה"ק ירושלם תובב"א

ב"ה

י"ז אדר הראשון תשע"ו לפ"ק

הבהרת דברים

בהיות שימיים האחרונים נפוצו שמועות לגבי כשרות העופות בגין חששות כביכול שנוצרו בעקבות הזריקות, הננו להבהיר את הדברים לציבור היראים מהדרי הכשרות, לגופם של דברים, והאמת עד לעצמו.

א. כל עוף מחויב בזריקה עפ"י החוק הוטרונרי, ואין עופות ללא זריקות, ההבדל היחיד הוא שבהשגחתנו כל הזריקות נעשות תחת פיקוח משגיחים מיוחדים מטעם הביד"צ.

ב. מקום הזריקה בעוף בשוק נעשה כפי הוראת מרן הגאב"ד בעל מנחת יצחק זצוק"ל (והאר"י בזה גם בספרו מנח"י חלק ז' סי' נ"ג - נ"ו) ומורינו הגאון הגדול רבי מאיר בראנסדאפר זצוק"ל חבר הביד"צ ומאז ועד עתה לא שינו את ההוראה הנ"ל (ויעו' בשו"ת קנה בשם ח"א יו"ד סי' מ"ח).

ג. ביום כ"ו טבת תשע"ד - לאחר שבאה דרישה מהמזריקים לשנות את מקום הזריקה לפי נחיותם - חזרו רבותינו כ"ק מרן הגאב"ד והגאון הביד"צ שליט"א יחד עם רבני ועד השחיטה ודנו בנושא בהרחבה תוך הצגת מציאות הדברים על שולחן הביד"צ, ואחר ישיבה זו אף נסעו ביום ד' שבט תשע"ד הגאון האדיר הראב"ד וחברי הביד"צ בראשות מרן הגאב"ד שליט"א לראות את אופן צורת הזריקות בחזה, ואחרי העיון והבידור הוחלט להמשיך לפי ההוראה הקודמת - **היינו בזריקה בשוק העוף.**

ד. ולהבהרת הדברים למרות שיש הטוענים שעדיף להזריק בחזה, בכל זאת מחמת כמה סיבות לא רצו רבותינו הגאון הביד"צ שליט"א לשנות את מיקום הזריקה, ולדגמא: (א) לאחר שניסו להזריק בחזה בהוספת צבע, ראו אח"כ בחלל העוף את הצבע, דבר שמראה בבירור כי הזריקה עלולה להיכנס לחלל העוף ולהטריפה, (ב) הזריקה בחזה עלולה להכנס לוושט, דבר המטריף את העוף מחמת נקב, (ג) זריקה הניתנת בחזה עלולה גם היא לגרום לדלקת, ועלולה לפגוע בוושט וכדו', דבר העלול יותר להטריף את העוף, וכשהזריקה נעשית בחזה א"א לראותה (וכן גם הודה אחד מהרבנים המכשירים זריקות חזה), משא"כ כשעושים בשוק כפי הוראות הביד"צ אפשר לראות את הדלקת בשוק, באם נוצרה כזאת.

ה. בהיות שבסופו של דבר נוצרו בכמה עופות דלקות יותר מהרגיל (מחמת גל הקור הקיצוני ששרר בארץ בסוף חודש שבט), הורו רבותינו הגאון הביד"צ שליט"א להוסיף משגיחים מיוחדים מומחים לכך, ולבדוק כל עוף ועוף אם נמצא בו דלקת, ועוף שיש בו דלקת אפי' אם הוא רק חשש רחוק לטריפה אינו מאושר על ידינו.

ולכן כל עוף בהולגרמה או פלומבה חתומה בחותמת הביד"צ כשרה למהדרין מן המהדרין

ויאכלו ענווים וישבעו

ויהי"ר שלא נכשל ולא נכלם לעולם ועד

מכתב הרה"ג ר' משה בראנדסדארפער שליט"א

MOSHE BRANDSDORFER

RABBI OF
HEICHAL HORO'OH
JERUSALEM

3 ZOMMENFELD ST, TEL. 972-2-5322775
HOME: 972-2-5370033

משה בראנדסדארפער

אביר ור"מ היכל הוראה ירושלים
נשיא כולל הוראה יחיכל הוראהי בא"ר הקדוש
מיוזר אאמיר מרן הקנה בשם י"ר
בהבר ספרי היכל הוראהי תש"נאות
שוחק ירושלים תוכביא

בסדר יום שני ב' אדר ראשון תשע"ז לפ"ק

לכבוד ידידינו הרה"ג מוה"ר מייכל רוזנברג שליט"א

פעיה"ק ירושלים תוכביא

הנני בזה בהמשך לשיחתנו אתמול בלילה בבית מדרשינו "היכל הוראה", בשעה שאחד ואבירים הביא לנו עשרה עופות, מעופות האלו שאנו רגים בה כעת ע"ד מה שנמצא אצלם דלקת במקום צומת הגידין [תקרא בשפת המדיניות, עליון או צומת הרקמות או יסודות] היות שישנו לאחרונה איפן חזיקה במקום העוק, ועל ששה עופות הודה מע"כ בפניי שהוראת אאמיר מרן בעל הקנה בשם זצוק"ל ששפות אלו בודאי מריפה, ואם היה קורה לפעמים עוף אם שאלה כזו במשחטה שעי" עדתנו היו משליכין עופות אלו למריפות עקב הוראתו הג"ל [ואחרי] שכן ששפות דן מנאין רבי דודם ירבו שלש"א וכן מהבדקים בעדותו], והוספת, שאמנם לדעתך אין להמריפם בודאי אלא שיש עדיין לדון בזה.

הגם שלא היה לי בזה שום חידוש, כי ידוע לי סכבר הוראתו הג"ל כעת שלוויתו אותו הרבה שנים בשחימה שהיתה תחת פיקוחו והשגחתו של אאמיר זצוק"ל, ותקפה ארוכה גם הייתי שם הרב המטונה, והוראתו הבוררה היתה שכל ריעותא וחשש ריעותא יש להסירו תיקף מוהליין ולהשליכו למקום המיועד למריפות.

ע"כ כל ענין והמשא ומתן בזה, אין כאן שום נידון לויכוח, כי היה שגור בפי אאמיר לומר על כל ענין הג"ל, שאנו בני ישראל כפופים לפסקי רבני רבן של ישראל מאור עינינו הרמ"א שדבריו מפורשים בש"ע י"ד סימן נ"ו סעיף ט, וזה לשונו: ואנו אין בקיאין בבדיקת צומת הגידין של עוף מושום דקשה לברוק, ובקל הוא נאמר ולכן בכל מקום דאיכא טבה במקום צומת הגידין אפילו אינו רק נפוח ונצמד הדם מאדיר שהיה צריך בדיקה ואין אנו בקיאין כעוף הוא מריפה. עכ"ל.

וכן בתשובות אאמיר (קנה בשם ח"א סיפנים טו-טז) כתב שם שכיון שכן, אין לנו עוד מה לדון בזה, אחר שריבנו הרמ"א סגר בפנינו הדרך, כי כל חשש כל דהו בצוה"ג הוי מריפה [והטעם לך, דהיות שיש ט"ז גידין, ואנו חושבים רק י"א גידין, ואם כן כיון שנעשה ריעותא כל דהו, אאמיר מאדיר מנה גידין האחרים שאין העין רואה נחנק], ואם רבינו הרמ"א לא היה בקי לקבוע שלא נעשה ריעותא באתר מה"ט גידין, מי יבוא אורר המלך לומר שהוא כן בקי בזה.

ע"כ הנני בזה בנחן דין, אין לנו אלא תורת משה וזאת התורה לא תהא מוחלפת, ומי הוא זה אשר יכול להרים יד בתורת משה-הרמ"א ויל' ויהר' שלא תצא מכשול מתת"א אכ"ר.

ות"ו באעלה"ח בירדות נאמנה

מכתב הרה"ג ר' דוד שווימער שליט"א

~ א ~

כס"ד

דוד שווימער

דומ"ץ דק"ק אהבת ישראל

וויזניץ - לונס

בית שמש

אדר א' תשע"ז

שליט"א

לכבוד

על המשך הדברים שדיברנו במוצש"ק הנבי בזה להודיעך שהשאלה הזו שמדברים היום
נרחוב אודות חילוקת בשוק שנהיה אודות החומר של זריקת בעופות שנוזל עד למטה נגד
נקום צומת הגידים ורואים שם לקותא בבשר שהוא נגד צומת הגידים, בדיוק אותו הבעי'
ויתה מאז שנכנסתי בשחיטה לפני שלושים שנה תחת פיקוחו של מורי ורבי הגר"מ
נראנסדארפער בעל קנה בוישם ולפי פסקו הטרפנו את זה. והיה קורה די בתדירות וכשהיה
נוקה היה האחוזים גבוהים מאוד אשר לפעמים הוצרכנו להפסיק השחיטה ולפעמים לא
ניחתו גם למחרת בשביל שלא השיגו עופות ממשק אחר

בכבוד רב דוד שווימער

מכתב מהרה"ג ר' נפתלי פרנקל שליט"א (מתאריך ט' אדר תשע"ד)

Naftaly H. Frankel
Rabbi of hug hasam soper
Rabbi in eida hcaredis
Jerusalem, Israel
26 Eli hachohen st.
Tel. 5384397

נפתלי הירצקא פרנקל
חבר הבד"צ העדה החרדית
רב ד"חוג חתם סופר
בעל מח"ס שרית "אמרי בינה"
רחוב עלי הכהן 26
ירושלים
טל. 02-5384397

ק"ק אגודת ישראל

בי"ד ד' ז' אדר א' תש"ס
אדר א' תש"ס

והנה עד הנה נהגו בהכשר הבד"ץ בחזרות מן המנחת יצחק צוק"ל לעשות הזריקה בירך בחצי העליון וה' כל החשש שמא יזריק בחצי התחתון מחמת קטנות הירך ויפגע בצוה"ג, עשו אז תקנה לבדוק כל עוף לאחר השחיטה בצוה"ג, ובחששים האחרים נהגו לזרוק בעורף וה' חשש שמא יפגע בלושט, על כן תיקן שיזריקו בירך, ולא תיקן זה רק שיזריקו "לכתחילה" בירך, וכל זה מבורר היטב בשו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' נ"ג ונ"ד, והנה כחיים אין מזריקים בעורף אלא בחזה העוף, ולפי מנהג הביד"ץ בירך העליון של העוף.

ואילו ה' היום דרך הזריקה כמו בזמן המנח"י, וזדאי לא ה' צריך לשנות אלא להמשיך ולהזריק לתוך הירך צד העליון, ובפרט שכבר הורה זקן, אבל לאחר העיון נראה שיש עתה שיטתם גדולים בסדרי הזריקות מאז ועד עתה.

הש"ס ד' אדר א' תש"ס

א) בשו"ת מנח"י לא הזכיר כלל שהמחט קטנה מאוד, והשאלה בזמנו ה' שהיו מזריקים לצוואר העוף לצד העורף, וה' חשש שהמחט יגיע ללושט, וגם אם ה' מזריקים במקומות אחרים ה' חשש שהמחט יגיע לאיברים הפנימיים, ואפי' באופן זה מצד עיקר הדין כתב שיש להתיר משום ס"ס שמא לא הגיע המחט לחלל או ללושט, ואפי' הגיע עד שם שמא לא יקבל. נמצא בדמיון שאם תוחבין המחט במקום החזה, אין חשש כלל שהמחט הגיע לחלל, מחמת קטנותו של המחט, וכל החשש רק שמא יתחב המחט במקום שאין שם בשר החזה, על כן אם לא יעשו כ"כ במהירות יש לסמוך על החזקה דאין אומן מרע חזקתו, (ועי' בסמוך מהח"ס דעל מיעוט קטן לא חיישין)

ב) בשו"ת מנחת יצחק שם לא הזכיר כלל החשש שהחומר של הזריקה יורדת מהירך מלמעלה למטה ומקל' הצוה"ג, וכל החשש שלו שמא יעשו הזריקה בצוה"ג ממבואר בדבריו. ואולי החומר ה' שונה משל היום, אבל החומר שמזריקים כחיים לפי עדות המומחים יורדת מלמעלה למטה, ואישי גם הוכחה שדוקא בירך שהזריקו יש הרבה שאלות בצוה"ג ולא בירך השניה, ולכח מזריקים בחזה אין ראין הרבה טרפות א"כ נראה שצדקו דבריהם. שיתן יי

ג) שטוענים שאם מזריקים לתוך חלל הגוף העופות מתים זה רא' שאין נכנסים לחלל ראיתי שגם המנחת יצחק מצרף סברה זו להתירא. דידי' להוכחה דמזיקר הדין אין לחוש שעושים הזריקה בחצי התחתון של הירך, דכיון שאין שם אלא מעט בשר מקפדין שלא

להזריק שם דשמה יגע המחט לעצם, וע"ז צולע העוף ואח"כ מתים ע"ש, נמצא דגם אם עושים הזריקה במקום שיכול להיכנס לחלל הגוף כפי עדות הבודקים, וגם הרופא שה' שם באסיפה העיר כן שימית העוף ע"י החומר, ואפי' את"ל דיש מיעוטא דמיעוטא ואינם מתים, מבואר בשו"ת ח"ס חיו"ד סי' כ"א שדן שם אודות הבהמות שעושין להם הקזה בעורף של הבהמה שאין לחוש שמה נגע המחט בושט בשעת הקזה דאין אומן מרע אומנתו, וכתב שם אפילו אם יש מיעוט טריפות ע"י הקזה כיון דרובא דרובא אינם טריפה אמרינן דבהמה זו מרחבה שאינן טריפה, והביא רא'י ממה שכתב הפמ"ג שפ"ד סי' מ"ו בסופו בעופות המסורסים שלא יטילו ביצים דיש חשש שמה ניקב המעיין בשעת סירוס אפ"ה סומכין על החזקה שאין אומן מרע אומנתו אעפ"י שהדבר מסור לכל כפרי וכפרי, וכ"כ בשו"ת טוב טעם וזדעת סי' נ"ז ועי' גם במנח"י ח"ב סי' ס"ז.

(ד) יש חילוק בין היום לזמנו של המנחת יצחק שאז ה' מזריקים ברגולת הווד ביום פקיעתם, ובעופות רגילים חלק ביום פקיעתם, שהעופות קטים ביותר וקשה לצמצמם מקום הזריקה, כמבואר במנח"י ח"ז בהקדמה לס' נ"ג, אבל כהיום מזריקים רק לאחר שכבר גדלו כמה ימים, ושטח מקום הזריקה יותר גדול, ומאחר שאם מזריקים במקום החזה הטריות פחות הרבה, לענ"ד עדיף להזריק בחזה.

והנה מאחר שאנו לומדים כעת בכוללם ה' טריפות אמרתי בשיעוראפשר להביא עוד סימוכין להלכה מס' נ"א שאנו עומדים בו עתה מובא בסעיף ג' אם הקוץ והמחט לא ניקבו לחלל אפי' כולו טמון בבשר וכו' כשרה, ואיכא פלוגתא בין הפוסקים איך הדיון אם המחט תחוב בעור ובשר וחוד המחט שווה מבפנים להבשר אבל אינו תחוב לתוך החלל אי חיישינן שמה ניקב לפנים [המחט חזר לאחוריו, ובד"ר ס"ק כ"ד הביא פלוגתא הפוסקים בזה התב"ש ס"ק א'] מחמיר בזה ובספר דרך החיים חולק עליו דכל שאין המחט בולט לפנים לפנים אין להחזק ריעותא דהווי כספק על וספק לא על וכ"כ בגליון מהרש"א לפנים (ולא מצאתי סוג). ובדעת תורה סק"ד הכריע דהפסד מרחבה יש לסמוך להקל, וכן בשו"ת שו"מ תליתאי ח"ג סי' ק' שנשאל בפרה חולבת שניקבה בצלעותיה ע"י קנה מחמת חולי להוציא ממנה אוויר לרפואתה והקב היגיע עד החלל ולפי אומדן רק בשווה עם הבשר מבפנים וכתב דאמרינן נשחטה הותרה וע"ש עוד מהרבה פוסקים בזה, ובכל אופן אם אין רואים שהמחט נכנס לתוך החלל נראה דעת כל הפוסקים דאין לחשוש בזה.

ועוד יש לצרף כסניף הוכחה דאין כאן חשש לטריפות להזריק לתוך החזה, הנה בחולין נ"ז ע"ב מבואר דיש סברה לומר דטריפה אינה משובחת עכ"פ באותה אבר שבו נעשה הטריות ומהרש"ם בדעת תורה ראשית דעת פתיחה להלכות טריפות אות ל' מצין לתוס' ע"ז ו' ע"א ד"ה אלא, דגם למ"ד טריפה ח' מ"מ אינה בריאה אלא חולה כל ימיה ומתמטעת והולכת, וכ"כ מרש"י שם נ"א ע"א ד"ה ודלמא, והרש"ל ביש"ש פ"ד דחולין סוס"י ט"ז בנשבר העצם ונקשר דכשר הטעם דאפילו למ"ד דטריפה משובחת אבל באותה דבר שנטרפה בו אינה משובחת וכ"כ הפר"ח סי' ל' סק"ח דמאחר שחזר ונקשר ש"מ שאינה טריפה, והביא רא'י מחולין נ"ז הנ"ל, וכן כתבו באותן האזנות שתחבין מחט תחת הכנף כד-שיטתפסמו, מדנתפסמו ש"מ דלא נעשו טריפה. והפלי"ט סוף סי' מ"א סק"ד מצד דאפילו גידולו של אבר הו' בכלל משובחת, ועי' ב"י סוס"י נ"ט דאם נפלו הנוצות מחמת שומן עד שנעשה ערום בכל גופן כשר דכיון דמחמת שומן אירע לה כן אית לן למימר דבמידי דמשתבחה לא מיטרפה, וגם בנידן דידן לצרף האי טעמא מאחר שאנו רואים דאחר הזריקה גדלים הרבה ונשתבחו גם האיברים שבהן נעשה הזריקה ש"מ דלא נטרפו, ואולי עוד צירופא להיתירא שבב"ח סי' מ"ח ד"ה ואיזהו כרס הפנימי הביא הג"ה בדפוס ויציאה אודות הבהמות שאוכלים יותר מדאי ונפחו, ורפואתה שזקקין אותה בכלי העשיליך לעומק בטנה ובארצות המערב מעשים בכל יום

מכתב מהרה"ג ר' נפתלי פרנקל שליט"א (ער"ח אדר ב' תשע"ו)

Naftaly H. Frankel

Rabbi of hug hasam soper

Rabbi in eida haredis

Jerusalem, Israel

26 Eli hachohen st.

Tel. 5384397

נפתלי הירצקא פרנקל

חבר הבד"צ העדה החרדית

רב ד"חוג חתם סופר

בעל מח"ס שו"ת "אמרי בינה"

רחוב עלי הכהן 26

ירושלים

טל. 02-5384397

ער"ח אדר שני תשע"ו

בס"ד

לרבים השואלים אודות העופות בשחיטת הכשר הבד"ץ העדה החרדית, היום ביקרתי בהמשחטה עם צוות ת"ח, וראינו ההידורים הגדולים שנוהגים בכל ענני הכשרות, ובפרט בבדיקת צומת הגידים, שמחמירים מעל ומועבר במש"כ הרמ"א יו"ד סי' נ"ו שאין אנו בקיאים בבדיקת צוה"ג, דאין מוכשרים, רק העופות שאין בהם שום רעותא, וכשר לכל הדיעות.

ואין בזה שום סתירה למש"כ לפני שנתיים, שהדגשנו שם שהזריקות לתוך השוק יכול לגרום לריעותא בצוה"ג, באמת שבשחיטה שלנו מקפידים ע"כ, ואם יש חשש ריעותא מטריפים ואינם משווקים כלל לציבור, ומה שמשווקים לציבור כשרים לכתחילה למהדרין מן המהדרין.

ויאכלו עניים וישבעו

נ.ב. אלו המדקים העופות לאחר המליחה ורואים איזהו ריעותא בצוה"ג, אין זו בדיקה נכונה, והיום ראיתי שהעופות שהי' נקיים מכל ריעותא, ולאחר המליחה היו גידים כעין זיגוג.

נפתלי הירצקא פרנקל

מכתב מהרה"ג ר' שמואל בראנדסדארפער שליט"א

Shmuel Brandsdorfer

Rabbi & Head of
Kollel "Bnei Yerushalayim

24 Harav Mibrisk st.
Beit Shemesh
E. israel

שמואל בראנדסדארפער

גורן בחצות החדית
ראש כולל אברכים ליהודה
"בני ירושלים"
נקודות בית שמש
רח' הרב מברסקין 24
בית שמש

כ"ג אדר א' תשע"ז

בסייד

שוכטווייס ושמע אל מעייב ידידי הרה"ג שליט"א

בענין שנתעוררו לאחרונה לערער על מקום חזירות בעומת שנתנו בשחיטה המהודרת של העדה החרדית בהשגחה מיוחדת שלא ליתן לחזירים אלא דווקא במקום חשוק ולא במקום החוזר וכי שם אין חשש לנקיבת איברים שניקבתו במשחו וכפי שהורה מרן בעל מנח"י ומרן אאמ"ר עמד על זה בתוקף עם כל הטענות של הוטרונים וכי שהיום אין חשש בזה, ומענה במהם היות שלאחרונה נתנוהו במקום חזירות נפוחות, ולפעמים יורד חומר החזיר גם על מקום צומת הגידין ומדינא אין אנו בקיאים בבדיקת צומת הגידין.

הנה בערך לפני שנתיים כשנתעוררה הבעיה הזאת התקיימה ישיבת הבי"צ עם הנאבי"ד והראבי"ד שליט"א וכל רבני השחיטה ודנו בזה, והיתה החלטה שעם כל החששות אין לעבור על שינוי מקום חזירות מחמת חשש נקב בחלל הגוף, ועל עצם הענין היתה החלטה באם הנפחות יורדת גם על מקום צומת הגידין מטרריים.

והנה קמו המערערים וטוענים שאע"פ שאין ראיה נפחות במקום צומת הגידין אבל עצם החומר יורד גם במקום צומת הגידין וכבר אין אנו בקיאים בבדיקה אע"פ שרואים הגידים שלימים.

הנה ברמ"א סי' נ"ו סעיף ט' כתב וז"ל ואנו אין אנו בקיאים בבדיקת צומת הגידין של עוף משום דקשה לבדוק ובקל הוא נטרף ולכן בכל מקום דאיכא מכה במקום צומת הגידין אפי' אינו רק נפוח ונצרך חדם, ובשי"ך שם בשם חב"י דחיינו דוקא בנפוח אבל שינוי מראה לחוד, וכן כתב העש"י בנצרך חדם מעט, אין לנו להחמיר עיי"ש, וע"י בשו"ת קנה בשם מאמ"ר וצ"ל חייא סי' מ"ח שם שנים הוא סומך באופן שהרעותא היא קצת, סומכין על בקאותנו עיי"ש.

והנה בענייננו זה ברור שכל הנפחות שנתחווה מחזירות היא מחמת שהחומר אינו נספג כראוי והחריפות של החומר שורף ומכלה שם הבשר מסביבו וזה קורה רק מיד כשנכנס החומר בעוף והצמיאות היא שאינו משתנה לגרעותא מיום ליום ואין לזה שייכות לכל מיני ריעותות ודלקות שמכלים הבשר וכל זמן שאינה מעלה ארוכה משתנה לגרעותא מיום ליום, וזה ברור לכל המתעסקים בזה, והנה למי"א לא הבנתי טענת המערערים שטוענים שאע"פ שאין רואים שום נפחות והגידים שלימים רק בזה שהם רואים שחומר חזיריקה יורד על מקום צומת הגידין (לפי טענתם שהם מומחים בזה) וכבר א"א בקיאים בבדיקת, ולפענ"ד אין בזה שום סברא והגיון לומר שעצם החומר כבר מתקרי ריעותא ודלקת ולחשוש על לקותא במקום צומת הגידין.

והנה ראיתי מאחד שכתב כן שהחומר מחלחל ויורד לתוך הגידים ומכלה הבשר והגידים וזה אינו נכון כלל וכלל, ואדרבה אם כשברתם דחומר הוא חומר המקלקל אי כשי"כ וכשי"כ שבמקום החוזר (שגם שם מתחזה הנפחות כשאינו נספג היטב) יש לחשוש ולהטריף דבהמשך הזמן יחלחל לתוך חלל הגוף אשר שם האיברים נקובתו במשחו ואין שייך שם שום בדיקה וכמבאר בסי' נ"ז לענין דרוסה.

סוף דבר ושכור הוא וזאת היותו לא הניח מיד למנוס צומת הגידין אפי' לפי דבריהם שמומחים הם ורואים שהחומר יורד למקום צומת הגידין דהרי עצם החומר אינו חומר ארס המחלחל ואין בזה שום חשש לקותא ואין שום סיבה מספקת לשנות מקום חזירות למקום החוזר וכפי שמרן אאמ"ר עמד ע"י בתוקף, מחמת חשש נקיבת מחט מחלל הגוף וכפי שהורו מרן הנאבי"ד והבי"צ השבוע כמושב בי"ד מיוחד.

ועודו השי"ת שלא נכשל בדבר הלכה ולא תצא מכשול מתחת"י.

מ. ה. ה. ה.
שמעאל בראנדסדארפער שליט"א

מכתב מביד"ץ העדה"ח

BETH DIN TZEDEK
OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY
26 \A STRAUSS ST.
JERUSALEM

FAX 02-6221317 פאקס . TEL 02-6236550 טל P.O.B 5006 ת.ד.

בית דין צדק

לכל מקהלות האשכנזים

שע"י "העדה החרדית"

פעיה"ק ירושלם תוכב"א

רח' שטראוס 26/א

ב"ה

להסיר לזות שפתיים

בענין פולמוס חשש דלקות בעופות שנתעורר בימים האחרונים בשחיטה המהודרת דעדתינו, ישבנו היום עם הרבנים הגאונים רבני ועד השחיטה דעדתינו ה"ה הרה"ג ר' בן ציון בייער שליט"א הרה"ג ר' חיים יוסף בלויא והרה"ג ר' אהרן בראנסדארפער שליט"א מוצ"י עדתינו, כמ"כ הופיע בפנינו הרה"ג ר' נחום יברוב שליט"א מח"ס דברי סופרים וכן מסר לנו בכתב את הערותיו בענין זה, וכן פתחו בפנינו כמה עופות לבדוק את המציאות.

הננו להודיע בשער בת רבים כי אחרי העיון והדיון בענין הסכמנו שאין שום חשש בעופות שבהשגחתנו - העדה החרדית - בפעיה"ק והם כשרים לכתחילה בלי שום פקפוק, וסומכים אנו את ידינו על הרבנים הגאונים הנ"ל העושים במלאכת הקודש ויהיו ידם אמונה, וכמו שכבר פרסמו ברבים ביום י"ז אדר הראשון העעל"ט.

והשי"ת יעזרנו שלא יצא מכשול ותקלה מתחת ידינו, ונוכל להמשיך את מסורת הכשרות כפי שנמסרו לנו מרבותינו הגאונים מאריהו דארעא קדישא, ובקרוב בימינו נזכה לביאת גוא"צ ובנין בית הבחירה בב"א.

וח"ש הביד"צ יום כ"א אדר הראשון תשע"ו לפ"ק

נאם יחזקאל

נאם

נאם אברהם יצחקא

נאם

נאם יחזקאל

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

הבהרת דברים - מאת הרה"ג ר' נחום יבורב שליט"א

בס"ד

יום ה' לסדר ויקהל תשע"ו

הבהרת דברים

בנוגע לחשישות שישנם בעופות שמזריקים להם חיסונים ב"שוק". הנה מעולם לא יצאתי למלחמה נגד איזה הכשר, ובפרט לא נגד ההכשר של "העדה החרדית" שכולנו סמוכים על שולחנו. רק כיון שבאו לשאול את דעתי בנוגע לחשישות אלו, הייתי חייב על פי דין תורה להשיב את דעתי, ללא חת וללא מורא, שלדעתי אסור לאוכלם. [ומה שיצאו מכתבים על שמי, המכתבים לא נכתבו לפרסום ברבים, אלא כדי למוסרם לרבנים מסויימים, ופרסמו אותם שלא לדעתי ובלא חתימת ידי].

אך עתה לאחר שנתפרסם כאילו בהיותי אצל הביד"צ של העדה החרדית, שמעו את טענותי, והסכמתי להתירם, אני חייב להבהיר, שלהד"ם. וההיפך הגמור הוא הנכון. [ויש לציין שהביד"צ לא הזמין אותי לדיון, וחשבו לדון בעצמם בלי לשמוע את טענותי, רק אני הצעתי להגאון ר' משה שטרנבוך שליט"א שברצוני לבוא, והוא השתדל שישכימו שאבוא לדיון]. ואציין נקודה אחת מרכזית.

טענתי שבבדיקות שעשיתי במשך 3 שבועות בכ-350 עופות [שיצאו מהמשחטה עם הולוגרמות של ההכשר] מצאתי למעלה מ-20% טריפות. וכל הטריפות נמצאו רק באותו רגל שעשו את הזריקה. ומתחלה לא התייחסו לטענתי, ואמרו לי שלא יתכן שיש טריפות. וגם המשגיח במשחטה אמר שהוא בדק ולא מצא טריפות. ואמרתי שישנם כ-10 תלמידי חכמים שראו בעיניהם את הטריפות, ומסכימים לבוא ולהעיד על כך, ואדרבה ישמעו עדותם ויבררו את האמת כדרכה של תורה. אבל דחו את דברי על הסף, שלא יתכן שהיו טריפות (וגם לפני הדיון בקשתי שברצוני להביא את העדים, וסירבו בתוקף), ורק לאחר הפצרות, הסכימו שאשב עם אחד מרבני ועדת השחיטה, ונברר הדבר. והסכמתי לזה. אך כעבור כמה רגעים, כבר היה מודפס מודעה שהעופות כשרים בלא שום פקפוק.

כל ההכחות והעלמות עין לא יועילו, מול האמת הנראית לעין שיש למעלה מ-20% טריפות. [וגם לאחר שהוסיפו משגיח נמצאו טריפות הנ"ל] וזו הוכחה ברורה שאותו חומר שנמצא על הרגל הוא לקותא שגורם טריפות בגידים.

ואפרט כמה סוגי טריפות שאין ספק שנעשו קודם שחיטה, שראו אותם תלמידי חכמים:

(א) נמצאו גידים קרועים, אשר ראש הגיד היה עטוף באותו חומר של ההזרקה ונמשך כמו חוט, וא"כ בודאי נקרע קודם שחיטה, כי אם לא כן איך נתמלא ראש הגיד באותו חומר.

(ב) כשקלפתי את החומר מעל הגיד החיצון, נקלף עמו כמעט כל עובי הגיד, ונשאר גיד דק כניילון. והגיד היה שקוף ממש.

(ג) נמצאו גידים שחורים כזפת.

(ד) נמצאו גידים קרועים ומסולסלים וגם ראש הקריעה לא היה חתך ישר אלא בזיגוג שבידוע זה סימן שנקרע מחיים.

(ה) נמצאו גידים שנתמסמסו, וכאשר שפשפו אותם באצבעות, נמחו בין האצבעות. ועוד ועוד סוגי טריפות, שברור שנעשו מחיים.

ובזה בטלה טענת הטוענים שכל הדברים שאמרתי נאמרו מתוך נגיעות, שהרי לא אמרתי כלום, רק הראיתי לכמה וכמה תלמידי חכמים, שישבו אצלי בשעת הבדיקה, וראו הכל בעיניהם בבידור גמור, והם מוכנים להעיד על כך בפני כל מי שצריך. ועוד מלין רבים יש לי לומר בענין זה, אך אתן מחסום לפי לעת עתה.

נחום יבורב

337

וועד רבני קרלין סטאלין בארה"ק

ב"ה

כ"ג אדר א' תשע"ו

הודעה

בענין הפולמוס של העופות שיש בהם חשש מחמת זריקת החיסון בשוק.

לאחר שביררנו ובדקנו את הנושא כפי שידינו מגעת, מסתבר שאין כאן דין ריעותא, ואף להצד שיש בזה חשש ריעותא מסתבר שהוא בגדר מיעוט שאינו מצוי, ולפי זה מן הדין אין צריך בדיקה, אך ייתכן שלבעל נפש מן הראוי לבודקם לכתחילה אצל רב או אצל בודק [כשלא הובדק במשחטה] {דהיינו לפני יום ד' ט"ו אדר"א למנינם 24/02/16} ובאופן שיש עדיין אפשרות לבודקו, או להימנע מלקנות עופות שבחשש זה, כי ייתכן שהוא כעין שאלה שהורה בו חכם.

ויה"ר שלא ניכשל בדבר הלכה וכו'

בברכה

וועד רבני קרלין סטאלין

אין אלו בקיאות צדיקה אפילו צדק הגם, והאריך שם צדק ומסכן בן להלכה, מן מצדף אינדיק דבזה יש לסמוך על הפוסקים המקילים לסמוך על צדיקה הגידון שלו כמבואר שם טעמו ישיש, ושיון דבריו השוכה (שם סימן י"ח) שהצדק משדד כמה גדולי האחרונים דס"ל הכי ישיש משי"ב עוד צדק, והוא לא ראה את ספר יד יודוא על הלכות ערופות ומשי"ב לא הביאו, כי לא היה עדיין נדפס אז כשהוציא את הדרכי השוכה על הלכות ערופות.

[ב]

ומה ששאל עוד בנמצא רישותא בין הגידון, כגון שנצרך שם הדם או שנמצא רקבון בין הגידון, אם הרישותא עוברת לאחר ההדחה במים ולא נשאר עוד שום דרוש מהרישותא אם היא כשרה או טריפה.

הנה מקור הלכה זו הוא ממשי"ב הרמ"א (שם סעי' ט) דמחצה שאין אלו בקיאות צדיקה זומת הגידון של טוף משום דקשה לבדוק ויבול הוא נערף ולכן בכל מקום דליתא מכה במקום זומת הגידון אפילו אינו רק נפוח ונארר הדם מחצה שכיב צריך צדיקה ואין אלו בקיאות צדק הוא ערופה עכ"ל, ומקורו הוא מדברי הא"ח (שם) כמבואר בדברי משה (שם), אלא שהשי"ך (שם סימן י"ח) כתב בשם הלבוש דדוקא בשללר הדם הכרח עד כמעט שאין הגידון יוכירם מפני הדם אבל לזירות דם מועט למד נערף כשאין רואים שום רישותא בגידון, וכן כתב עוד שם בשם המהרש"ל צד"ח שלו ובספרו ישיש פרק בבהמ המקשה (סי' ט"ו) שצריך לעיין אם נראה מתוך הכושה שיש צד ריקנות ונימוח ויש לחוש שפוסק אחד מהגידון אז יש להטריף וישיש.

הנה מבואר מלשונם להדיא דאשפי"י דלא יוכר הרישותא צדיקה עומן, אלא שיוכר הרישותא בין הגידון, מיושין ג"כ לפסקת אחד מהגידון כמש"ב הרמ"א בעטמח דמילתא משום דקשה לבדוק ויבול הוא נערף, ומשי"ב כתבו המהרש"ל והלבוש והשי"ך דדוקא ברישותא גדולה שיש לחוש צד לפסקת הגידון אז יש להטריף אבל ברישותא מועטת למד נערף כל זמן שאין רואים רישותא בגידון עומן, וכן מבואר להדיא מדברי שאר האחרונים להמשיך בדבריהם דברישיחא גדולה יש לחוש לפסקת הגידון אפילו כשאין רואים בגידון עומן אלא כבסיוותא לזומת הגידון.

ולפי"ן נראה פשוט וצדק דאשפי"י שהרישותא עוברת ע"י הדחה ולא נשאר שום דרוש מהרישותא, עדיין הוא נשאר בערופתו אשפי"י שלא יוכר שום רישותא כבגידון עומן, כיון דגם מעיקרא לא היה הערופות צד מחמת הכרת הרישותא כבגידון עומן, אלא דמחמת הרישותא כבסיוותא הגידון חיישין גם על הגידון, וא"כ מה בכך שהרישותא עברה ע"י הדחה במים עדיין החשש שכיב על הגידון מעיקרא צמקונו הוא עומד ופשוט הוא.

[ג]

ומה ששאל עוד באם נפסק או נרקב רק מיעוט של אחד מהגידון בעוף אם יש להכשירו או להטריפו.

דברי הדרכי משה (שם סקי"ג) בשם הא"ח (כלל נ' דין ג') שכתב בשם הראש"ה דלזומת הגידון כהשפות כן דקין ואדימין, הרי מבואר מכלל זה דצדק כולו הוו זומת הגידון אפילו אם הם משונים מסוימי זומת הגידון של בבהמ.

איברא דנספר יד יודוא (שם בפסיקת סימן כ"ה) תמה צדק על הא"ח שכתב כן בשם הראש"ה דלא מנאל זה כלל בדברי הראש"ה, והראש"ה לא כתב אלא שהם ששה עשר גידון, ומנחת מדבריו (שם בפסיקת סימן י"ט) דס"ל דסיומם של הזומת הגידון של השפות הוא כסיומם של בבהמ גם לענין גופן של הגידון שהם לנשים קשים ועבים, וממ"מ בעיקרא דמילתא מבואר מדבריו (שם בפסיקת סימן ק"ג) דמורה הוא דצדק כולו הוו זומת הגידון ואין שם אלא ששה עשר גידון והם מקופין את כל הרגל כמש"ב הרמב"ם בפסיקת ח"ל דלזומת הגידון המקופין רגל העוף שכן דומים לאלו היתרים וכו' (כוונת הרמב"ם צדק שכן דומים להזומת הגידון של בבהמ) וכן ששה עשר וכו' עכ"ל, והביא ע"ש את לשון הראש"ה ה"ל, דמכלל זה מבואר דבין כולם צדק לא הוי יותר מששה עשר גידון וכלו הוו זומת הגידון, וכן מבואר עוד שם (בפסיקת סימן י"ז ובפסיקת סימן כ"ג) וישיש.

וראינו (שם) שכתב בשם הראש"ה (סי' רס"ב) שכתב דצדק יש ששה עשר גידון ואחד מהן הוא עב ומחפול לנשים והוא זומת צדקם אם כולם קיימין כשרים ואם אחד מהן נפסק ערופה עכ"ל, וכתב הוא י"ל על זה דנראה מדברי הראש"ה דרב אשי לא מחמת רישותא צדק, רק לידע אם אמת הוא שנמאל ששה עשר גידון, וראה שאחד מהם עב ונפול ואשכח שם באתא שנים, ונשמע מדברי הראש"ה דבכל שופה כן הוא ואין אף לריכים באתא לנפולתו, רק כן דודק להיות אחד עב אשר דרכו להחפול וזומת לנשים עכ"ל, וזה שלא בדברי דרשה תורה שכתב ששים כן הגידון החיוניים מחפולין לנשים, ומנאל לפי דברי הראש"ה דנאל החיטון של הרגל לזכר רק חשע גידון מוח מן הגידו הצלע בתוך חצירו דלזין מכלל הזומת הגידון, ומאל הפנים יש עוד שבע גידון שכן מכלל הזומת הגידון, וא"כ לפי משי"ב למעלה דשמונה גידון פנימיים יש, וא"כ צריך ע"כ לומר דאחד מהם אינו מכלל הזומת הגידון, ואם נאמר דהראש"ה לית ליה סברה הראש"ה דגידון הצלועין זה בתוך זה אינם מכלל הזומת הגידון, א"כ נאמר לומר דשני גידון מיתרים יש צד הפנים שכן אינם מכלל הזומת הגידון, אמנם לא כתבתי כל זה רק לנפולתו כי אין צדידיו וצדוהיו להכריע אחת מהגידון הוא מכלל הזומת הגידון ואח"כ לא נשעין שכיב כל הגידון כמקופין את הרגל שלזימן וקיימין בלי שום רישותא כלל כמו שנחברא למעלה בס"ד.

וכבר נחברא דלזין מה שם ר"מ לזיין שאין אלו בקיאות צדיקה לזומת הגידון רק לענין שוף הגם, ובה צעין שכיב כל הגידון קיימין בלי שום רישותא ונלמא אין להכשיר, אמנם ראיתי בספר יד יודוא (שם בפסיקת סימן כ"ד ובפסיקת סימן ל"ג) דדוקא מלשון הרמ"א דבשום שוף

שיעור מהרה"ג ר' דוד שווימער שליט"א

בס"ד

יום חמישי ויקהל כב אד"א תשע"ו

שלום וברכה כבוד ... קראו היום את הגאון ר' דוד שווימער שליט"א בעיר ביתר על פי הוראת כ"ק אדמו"ר מ... שליט"א והביאו כל אחד כמה עופות מהבית שיברוק את זה וישב שם כשעתיים וברך והסביר תוך כדי הבדיקה את ענין הלכותא שרואים במקום צומת הגידין ולמעשה עברו שם כ 40 עופות ומהם היו הרבה טריפות ממש.

ואנסה לסדר תמצית הדברים ששמענו מפיו:

(א) הריעותא שדנים כעת אינה אותה הריעותא של המחלה המקננת במקום צומת הגידין

בהעוף שמחמתה בודקים את הבדיקה הרגילה בהעופות במקום צומת הגידין כבר כיובל שנים מידי יום ביום כפי שהנהיג הגאון רבי מאיר זצ"ל, אלא זה מין ריעותא אחרת שהתגלה כבר עוד בזמנו של הגאון רבי מאיר זצ"ל, ועל זה לא בדרק מידי יום ביום אלא כשראו שהרופא הווסטרינרי תוחך הרבה שוקיים וזורקן מפני דלקת או הורה הגר"ם זצ"ל גם כן לברוק את כל העופות ולראות מה מהותו של ריעותא זו, ובקשו מהרופאים שלא להורידם מן העופות כדי שנוכל גם אנו לברוק את זה, וכשנתגלה בפעם הראשונה בדרק וחקרו והגיעו למסקנה שכנראה זו דלקת הנגרמת כתוצאה של הזריקות והחומר לא נספג כמו שצריך, והסיבה לזה לא ברורה אולי בגלל מזג אויר או אולי ששינוי משחו בחומר וכדומה, ודלקת זו נמצאת כל פעם רק בצד אחד של העוף ולא בשתיים, כי הזריקות נותנים רק בצד אחד ובררך כלל על רגל ימין ולפעמים נמצאת הדלקת על רגל שמאל וכנראה שהמזריק היה שמאלי.

מהות
הריעותא
בצומת
הגידין בעוף
שהתגלה
שוב כעת
(דינו עין
באות ג')

(ב) בדיקה הרגילה הוא לברוק כל עוף ועוף מפני חשש פגם בצומת הגידין משום מחלה

המקננת במקום זה, ובזמנו של הגר"ם זצ"ל כשהתחילו לברוק את הצומת הגידין זה היה באחוזים נבזהים וב"ה שבשנים האחרונות ועוד בחייו של הגר"ם זצ"ל השתפר מחלה זו עד שביום רגיל הטריפות אינן מגיעות רק ל 2-3 אחוז בלבד (כאן באר"ן ישראל וכדומה בארה"כ המצב חמור מאוד בזה וזה יכול להגיע לאחוזים נבזהים מאוד) גם היום עדיין ממשיכים בבדיקה כפי שהנהיג הגאון ז"ל, וסדר הבדיקה היא כך: חותכים בכל עוף ועוף למטה בהרגל ואם רואים שנקרע הגיד מטרופים את העוף ואע"ג ששם אינו מקום הפוסל בצומת גידין כי הפסול אינו אלא בתחתית השוק שזה מעל הרגל, מכל מקום הנהיג הגר"ם זצ"ל לברוק דוקא שם כי באופן שהגיד נקרע במקום הפוסל או זה ניכר למטה ברגל יותר מלמעלה במקום הפוסל כי הגיד נמשך למטה, גם ממשמשים כל עוף ועוף בתחתית השוק במקום הפוסל בצומת הגידין ואם לא מרגישים בשום דבר עב וגם לא נראית שום נפיחות במקום הצומת או זה כשר, אבל אם מרגישים באיזה דבר עב כמין נבשושית או חותכים לתוך העור והבשר עד שמגיע לגידין ושם יש ליחה קרושה על הגידין ובין הגידין מה שזה בעצם הגבשושית שהרגישו מבחוץ על ידי המשמוש, והבודק מגרד את הליחה הקרושה מעל הגידים בעזרת סכין מצדו השני ואז אם זה יורד בקלות והגידין מתגלים כשלמים אנו אומרים שזה ליחה בריאה ואין כאן אפילו שום ריעותא של חולי הואיל והעור והבשר והגידין הכל קיימים ושלמים ללא שום מיהו ואז זה כשר, ואני מרגיש שהבדיקה כאן אינו כדי לראות שהגידין שלמים כי ראייתנו והבחנתנו

מהות
הריעותא
בצומת
הגידין בעוף
שע"ז אנו
חוששים
כבר כיובל
שנים מה
שעל זה אנו
בודקין אותן
מידי יום
ביום
וסדר
בדיקתה
כפי שהנהיג
מין בעל
קנה בשם
זצ"ל

בזה לא מעלה ולא מוריד באופן שהיתה כאן איזה שחורא מיחוי בשר כי אין אנו בקיאים בזה, ומה שאנו בודקין זה רק כדי לודאות שאין כאן ריעותא של חולי, ולכן אם ליחה הקרושה שם אינה יורדת בקלות או זה ריעותא של חולי במקום צומת הגידין ואין מועיל בזה אפילו אם בסופו של דבר יוריד את הליחה ויגלה את הגידין כשלימים כי אין אנו בקיאים לבדוק את הגידין במקום שיש ריעותא של חולי ולכן מטריפים עוף בזה, ולכן לפעמים כשהבודק רואה נפוחות ממש במקום הפוסל או אפילו אינו פותח לראות מצב הגידין הואיל ונמחה הבשר מעל הגידין חיישינן שפגע גם בגידין וא"א בקיאים לבדוק, וזה כל ענין חשש חולי זה וסדר הבריקה שהנהיג הגר"ם זצ"ל, וזה מה שמבואר בספרו קנה בשם ח"א בסימנים מז-מט עיי"ש.

ג) אבל ענינו של הדלקת שנגרמת כתוצאה מהזריקות שנתגלה שוב כעת זה בכלל לא אותה ענין שמדבר מזה בספרו, ומה שהורא אן הנאון רבי מאיר זצ"ל בזמנו כשהתגלה ריעותא זו שאם רואים שהדלקת מגיע עד למקום הפוסל בצומת הגידים שזה בתחתית השוק כשיעור אצבעיים יטריפו את העוף ואע"פ שהגידין מתחתיו שלמים, וזה גם כן מכח פסק הרמ"א שאין אנו בקיאים בבריקת הגידין במקום שיש מכה כנגדם, וכזה לא יועיל אם יגררו ויקלפו את כל בשר הלכותא ויגלה את הגידים קיימים ושלמים הואיל והבשר הצמודה לגידין במקום הפוסל לקח כולה כי כמעט שאין בשר במקום זה אלא דק מאוד וכולו נלקח עד הגידין ממש ואנו חוששים שפגע המחלה גם בגידין, ואם היתה ריעותא זו רק למעלה בשוק ולא ירדה למטה כשיעור האצבעיים כנגד הצומת הכשירו, וזה אותה דלקת ממש שהתגלה כעת בהעופות במקום צומת הגידין ועל זה היה פסקו של הגר"מ מאיר ז"ל שזה טריפה

פסקו של הגאון בעל קנה בשם ז"ל על דלקת במקום הצומת שהתגלה שוב כעת בהעופות

ד) ומה שיש לשים לב היא שאם בזמנו היתה הדלקת על כל השוק, מלמעלה במקום ששם מוריקים את העוף והיה נמשך עד למטה במקום הפוסל בצומת הגידין אבל הדלקת כהיום שמתי לב שרובם אינם אלא יותר למטה במקום הפוסל ולא למעלה כלל ולהלכה אין נפק"מ כי הרי עיקר הפוסל הוא שהריעותא היא במקום שפוסל צומת הגידין אבל דבר זה מרליק נורה אחרת מצד אחר מפורסם מאוד, ומעט שני מרניע, כי יש להניח לפתרון הבעיה כי אולי המוריקים והתאלנים בעצלותם או סביבה אחרת מוריקים לטפח פסח במקום הפוסל בצומת הגידין ואם נכון הוא הרי לך פתרון פסח להסניח עליהם להוריק בסכסס ונכון ואי פתורו כל הבעיה ומעט שני אם נכון הוא שזה העורם או הדבר חמור ביותר כי אז פשוט וברור לדעת הרמ"א כי העופות מריפות אפילו אותם שאין ראיה בהם שום דלקת וריעותא במקום צומת הגידין הואיל ופסח בסכסס הפוסל בצומת מפורק כי אולי הפסח פגע בגיד ואין אנו בקיאים לבדוק לדעת הרמ"א, והיו שאפילו אנו רואין שכולן שלמים חוששים אולי הגיד נפסח ואינו נראה לנו, ואני מרמז שוב שאני אוסר כן בהחלט שכך פני הרכבים אלא שכדאי לפרסם בדבר לבררם ואולי בזה יפתרו הבעיה שנרמט לאנשים נבזים של טריפות ואולי זה גם הסיבה שהרופאים הווטרנרים לא שמים לב לבעיה זו כעת, הואיל והדלקת אינו על כל השוק אלא למטה.

השימי במהות דלקת זו מזמנא של הגר"ם ז"ל להיום ואולי ניתן לתקנו

ה) גשאל סוף כל סוף הרי אנו רואין כל הגידין ממש קיימין ושלמים ומה שייך לומר דאין אנו בקיאים לבדוק: על זה הסביר לנו כי קבלנו מחז"ל שיש מ"ו גידין ברגל של העוף ואנחנו למעשה לא רואים את כולן והסיבה לזה כי יתכן שיש גיד דק מאוד מה שלא שייך לראות אם נקרע או נפגם, ועוד יש סברה לומר כי יתכן שיש גיד דק מאוד והוא בתוך הבשר ולכן אם נתקלקל הבשר הרי נתקלקל ונפגם גם גיד זה, וז"ל קנה בשם יו"ד סימן מ"ח וא"ל אנו ללא בקיאות כלל בהכרח כל מספר הגידין איך אנו יכולים לסמוך על מה שאנו מוצאים כמה מהגידין שאנו מכירים אותם שהן שלמים וצריכים בלי שום לקוחה הרי יש לחשוף אולי נלקח אחד מהגידין שאין אנו מכירים אותם.

מה הסברא שאין אנו בקיאים בבריקת הגידין?

שוקיים עם דלקת כשהוא מוסתר עם בעור בחלקו

שוקיים עם דלקת ביחס לנכיים

שוקיים עם דלקת

שוקיים עם דלקת כשהוא מוסתר עם העור

